

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

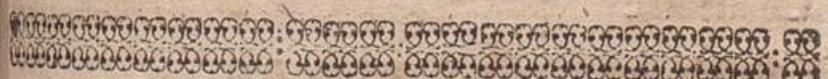
Coloniae Agrippinae, 1653

Sermo II. Secunda Columnatio Domus Sapientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

Infideli, qui etsi nesciat Christū, scit tamen seipsum. Clamat nempe
 intus ei innata, & nō ignota rationi iustitia, quia ex toto se illum
 diligere debeat, cui se totum debere non ignorat. Amemus jugi-
 ter DEUM, quia BONUS est: bonus in se, bonus in aliis:
 bonus in præmiis, bonus in pœnis: bonus in Angelis, bo-
 nus in hominibus: bonus in tempore, bonus in æternita-
 te: bonus in Natura, quæ unica, bonus in Personis, quæ
 tres. Est enim BONUS PATER, BONUS FILIUS, BONUS
 SPIRITUS-SANCTVS; Bona Vnitās, Bona Trinitas, quæ
 ut nos bonos faciat, orare non desinamus.

Sunt ergo in primâ Columnatione. seu in primâ serie Columnarum
 (accipio enim Columnationem sicut dicimus Contignationem, ex signis
 compositum tabularum) Columnæ tres, Fides, Columna Nubis, Spes,
 Fides; Caritas, Ignis. Columnatio aliòquin apud Architectos, est Co-
 lumnarū extructio Apule lib. 3. Flor. Quid super est ad statuar meæ
 honorem? pavimento marmoratio? proscenii contabulatio? sce-
 næ columnatio.

S E R M O II.

SECUNDA COLVMNATIO

Domus Sapientia.

A R T I C U L U S I:

C O L U M N A

Jachin & Booz.

LVSTRANTI Domum Sapientiaē offert se, præ-
 ter hactenus descriptas Columnas, par maxi-
 marum & elegantissimarum, quas sumptu

Ec 2 re-

regio, artificio singulari, incredibili magnificentia, nobilissimus Architectus Salomon in Basilicæ Ierosolymitanæ porticu collocari mandavit, indito singulis nomine, quod arcana significatione, Templi firmitatem, duritatemque continebat, & denotabat. *Statuit*, inquit Sacer Scriptor, (a) *duas Columnas in porticu templi: cumque statuisset Columnam dexteram, vocavit eam nomine Iachin: similiter erexit Columnam secundam, & vocavit nomen eius Booz.* Utrumque nomen Fortitudinem significat: nam *Iachin* idem est, quod *confirmet*: at verò *Booz*, Fortitudo, stabilitas. Verùm, Fortitudo, aliquando est idem, quod robur, durities, firmitas; interdum respicit tempus, significat perseverantiam, perpetuitatem, constantiam. Illæ itaque Columnæ typi sunt, aut figuræ duarum, quæ ad Ædificium spirituale, vel fulciendum, vel ornandum sunt omninò necessaria, Quæ-nam illæ? Fortitudo, Constantia,

(a) Lib. III. Reg. VII. 21. Lib. 2 Para. 3. & 4.

ARTICULUS II.

FORTITUDO ET CONSTANTIA

Quomodo constituentur duas Columnas Domus Sapientie

ID ut percipiatur commodius, & intelligatur, quomodo in Columnis assimilentur virtutes illæ: OBSERVATIONE Fortitudinis nomine, aliquando indicari firmitatem animi, in quavis virtute exercenda, seu in bono quocumque honesto. Siquidem in omni virtute difficultas aliquando peranda occurrit: nam

----- *Tendit in ardua Virtus.*

Virtus -- dextrum petit ardua collem

Difficilemque aditum primum spectantibus offert

Virtutis via. ---

Hoc sensu S. Ambrosius lib. 1. de officiis, iure, inquit, ea Fortitudo vocatur, quando unusquisque seipsum vincit, iram continet nullis illecebris emollitur, atque inflatur: non adversis perturbatur, non extollitur secundis, & quasi vento quodam variarum rerum, circumfertur mutatione. Atque ibidem distinctione adhibita, sic differit: In duobus generibus, Fortitudo spectatur animi. Primum, ut externa corporis pro minimis habeat, & que superflua, despicienda magis, quam expetenda ducat. Secundum, ut ea que summa sunt, omnesque res in quibus honestas, & illud $\pi\epsilon\tau\epsilon\pi\omicron\varsigma$ cernitur, praeclara animi intentione, usque ad effectum persequatur. Itaque ex mente S. Ambrosii, Fortitudo completur contemptum divitiarum, honorum, ac voluptatum, & firmum propositum bono honesto inhaerendi, sic, ut nullis malis sinas te ab eo divelli. Deinde verò, Fortitudo nonnunquam designat Virtutem quandam peculiarem, quae una est ex quattuor Cardinalibus, quae animus rectè se habet in rebus acerbis & adversis, terribilibusque perferendis, aut expugnandis. Qua acceptione definitur à S. Augustino, (c) Considerata periculorum susceptio, & laborum perperio. Ab Aristotele autem, (d) Mediocritas circa metum & audaciam. A Tullio (e) itemque in Tusculanis, Virtus, cuius munera duo maxima, mortis dolorumque contemptio. Ab hac dicitur fortis Samson, David, Laurentius, Agnes, ceterique utriusque sexus Martyres. Haud dissimili modo, Constantia, aut Perseverantia bifariam sumitur. Et quidem signatè Perseverantia idem aliquando est, quod continuatio in virtutum studio, ac Dei gratia usque ad obitum. Quo pacto est proprium Donum

Ee 3

Electo-

(a) Ovid. 2. de Pont. (b) Litt. Pyth. Virg. (c) Lib. 83. quaest. 9. 31.

(d) Lib. 3. Eth. c. 6. (e) Cic. lib. 4. Tuscul.

El Horum : de quo Augustinus lib. de bono, Perseverantia. Interdum verò accipitur pro proposito perseverandi in bono opere, quam diu ratio dictabit, ex affectu peculiaris honestatis, quæ in opere illo cernitur. Ut cum quis vult perseverare in jejunio per totâ Quadragesimâ, sive ut carnem domet, sive ut pro peccatis satisfaciât, sive ut obediat Ecclesiæ, aut simili de causâ. Atq; ita ad quilibet Virtutem spectat: nam virtus omnis ex affectu proprii boni potest velle operis continuationem usque ad finem. Rursum verò, velle perseverare quis ita velle apud se potest, præcisè ex affectu ipsius Perseverantia & continuationis, quatenus id per se honestum est. Scilicet Perseverantia est peculiaris virtus, de quâ S. Thom. 2ª quæst. 137. Ab ea autem parum differt, si quid differat *Constantia*. Quid enim aliud est perseverare, quam usque ad finem constantem esse? Sunt autem *Fortitudo* & *Perseverantia*, Virtutes ita connexæ, ut agrè à se mutuo auxiliari possint, & tam germanæ ac similes, ut quod de una dicitur, alteri accommodari soleat.

DICO igitur, *FORTITUDINEM*, & *CONSTANTIAM* sive *PERSEVERANTIAM*, rectè, ut *COLUMNAM* comparari. Quod primò probare licet ex interpretatione nominum Hebraicorum, *Boox* enim Hebraicè idem est quod *in eo fortitudo*, vnde Septuaginta vertunt *ixv's*, id est *Robur*: quomodo ad idem spectet *Iachin*, superius innuavimus. Et id sentiunt ii Scripturæ Interpretes, qui de illas Columnas, Fortitudinis, & immobilis permanentia, sive Perseverantia, aut Constantia, fuisse symbolice asserunt. Ita ferè Ribera, Pineda, Viegas, sequuntur antiquiores. Deinde, Poëtæ, pictores, sculptores, hieroglyphicæ, philologi, quando cumque virtutes quatuor Cardinales exhibent, in carmine, tabula, ligno, marmore, vel chartâ, Fortitudini, similiterque Constantia Columnam

lammam apponunt, vel Columnam solitariè, ut hujus & illius symbolum effingunt. Quod gentium penè omnium usu est receptum, & scutariæ leges in Heraldica disciplina præscribunt, in qua nihil usitatus, quàm in clypeo, vel scutum familiæ Columnam erigere, quæ Fortitudinem, aut Constantiam, vel utramq; designet. Nota sunt Insignia nobilissimæ familiæ apud Romanos, solitaria in Scuti area, COLUMNA à quâ etiam nomen Columnensium Principum in Italia, aliisque regionibus, vocabulo, ex Latino in cujusvis gentis patrium mutato, servata tamen constanter significatione symboli, quo Fortitudo stirpis, & majorum prolapiæ exprimitur. Quid fortius in universo, quàm benè constituta Religio, & optimis legibus munita Respublica? Utramque ut exprimeret imagine symbolica Philologus, qui blandiebatur Carolo IX. Valesio Regi Gallorum Christianissimo, pingi curavit paludatum, duas una manu Columnas inclinatas erigentem, addito versu:

Mira fides! Lapsas renovat manus una COLUMNAS.

Et sanè, in Columnâ spectari possunt conditiones plurimæ, aut proprietates Fortitudinis. *Columna*, si describere eam placet, est lapis (quamvis ex alia quoque formari possit materia) firmus, oblongus, aut perpetuus: vel ut quidam definit, *Firma perpetuaq; muri pars, excitata ad perpendicularum à solo imo, usque ad summum tecti, ferendi, vel aliis usus gratiâ.* Itaque in Columna est rectitudo inflexibilis, firmitas, stabilitas, continuatio, sustentatio; quæ sunt Fortitudinis, & Constantiæ qualitates. Ultraque est recta, in neutram partem declinans: ideoque inflexibilis. Frangere, ceu Columnam, citius, quàm flectere Fortitudinem poteris. Est stabilis: moveri nescit. Nulla est in ea interruptio: continuatur ab exordio operationis bonæ,

Et 4 usque

usque ad calcem. Sustainat virtutum compagem, quæ sine hac & Constantialabatur, non secus ac subductis Columnis, tabulatum.

ARTICULUS III.

COLUMNÆ

Sapientia & Prudentia.

PRÆCLARI quidam Sacræ-Scripturæ Interpretes, Venerabilis Beda, Abulensis, Vatablus, & nominati superius recentiores, Ribera, Pineda, Viegas, censent, Salomonem idem significasse duobus illis nominibus, *Iachin* & *Booz*, nimirum, optare se firmitatem & stabilitatem Templi: nam etiam *Iachin*, aliquando significat firmitatem, ac fortitudinem. Secundum quam interpretationem posuimus Columnas haud multum differentes, *Fortitudinem*, & *Constantiam*, seu *Perseverantiam*. Ac quibusdam magis placet, quod docet Cajetanus, duo illa distingui oportere, ac per *Iachin*, quod propriè significat directionem, aut rectitudinem. Vnde Septuaginta Paralipom. 3. vertunt *κατ' ὀρθωσις*, id est, *correctio, directio, & affectio*, designari Prudentiam, sive Sapientiam practicam, per *Booz*, fortitudinem & firmitatem: ut indicare voluerit Salomon, per *Iachin* quidem, quod Templi artificio peculiari & sapientia elegantissimè esset ædificatum, per *Booz* vero, quod fortissimè fundatum, munitum & stabilitum; simulque Deum sit precatus, ut illud in omnibus, per *Iachin* dirigere, & per suum *Booz* roborare dignaretur, & ab hostibus tempestatibusque, omniq̃ue periculo eripere. Quare inter Columnas **Ædificii Spiritualis in hac Columnatione**, nominari potest

potest PRUDENTIA quæ necessaria est, ut in Anima Dominus Sapiencia, id est, congeries virtutum, sit Templum DEI: nisi enim Prudentia regantur virtutes, & per lachin dirigantur, diu consistere non possunt. Et hæc est Columna dextra: non minus autem indiget Columna sinistra, Booz, hoc est, Fortitudine ad exequendum, quod prudenter est decretum.

PRUDENTIA præcedit, velut lux viam Virtutis & Sanctitatis demonstrans, quare dextram occupat: FORTITUDO subsequitur, quasi sinistra ut constanter exequutioni mandet, quod faciendum Prudentia præmonstravit. Neutra per se sola sufficit; sed si una alteri sit connexa, quod libet opus bonum perficit Sapienciae alumnus; quidlibet ad salutem necessarium vel utile aggreditur, nec desinit, nisi ad finem constanter perduxerit; quamcumque difficultatem in via salutis occurrentem facile superat: omnia suffert, omnia sustinet, omnibus sese accommodat, ut ab omnibus, quod bonum, addiscat; quod malum, evitare doceatur. Ad quod opus est directione Præsidis Sapienciae, qui frequenter cogitandus, frequenter advocandus. In omnibus viis tuis, monet Salomon (a) cogita illum, & ipse diriget gressus tuos. Vtinam dirigantur viæ meæ, orabat David, (b) ad custodiendas justificationes tuas. Et iterum (c) Gressus meos dirige secundum eloquium tuum. Rursus (d) Dirige me in semitam rectam. Denique, (e) Opus manuum nostrarum dirige. Felix fuit, & victoriosus Josue, quia addicebat illi hanc directionem, & opitulationem Dominus: (f) Confortare & esto robustus (ad debellandos adversarios) noli metuere, & noli timere, quoniam tecum est Dominus DEUS tuus in omnibus, ad quacumque perrexeris. Similis pollicitatio facta fuit Davidi,

E e s vidi,

(a) Prov. 3. 6. (b) Pl. 118 5. (c) v. 133. (d) Pl. 26, 11. (e) Pl. 89. 17. (f) Jos. 1. 6. 7. 9.

vidi : quanta autem inde bonorum omnium copia
 (a) *Manus mea auxiliabitur ei : & brachium meum confortabit eum. Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam à facie ipsius inimicos ejus : & odientem eum in fugam convertam. Et veritas mea, & misericordia mea cum ipso : & in nomine meo exaltabitur conu ejus.*

(a) Psal. LXXX. VIII.

ARTICVLVS IV.

COLUMNÆ ÆRÆ

Fortitudo & Constantia.

Finxit, Salomon, duas Columnas æreas : nomen uni Iachin, alteri Booz. Lib. 3. Reg. vii. 15.

MATERIA duarum illarum Columnarum, quas ad Domum Sapientiæ transportauimus fuit Æs, quod est metallum durissimum, & simul sonorum: *as sonans* ait Apostolus. Utrumque conuenit Fortitudini, quæ nihil durius, quæ resistit aduersis omnibus, & à nullo operatur: quæ nullos labores metuit, nullo vincitur crimine, nihil reformidat: idque palam edicit sonantissimo. Clamant hac Columna firmi, cum Paulo Apostolo, *Quis nos separabit à Caritate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Ad Romanos VIII. Et, scio satiari, & esurire. ad Philippenses IV. Eorundem sunt voces, quæ fortissimorum Machabæorum, ita Antiochum tyrannum alloquentium apud D. Nazianzenum. Orat. de Machabæis.*

» Eleazari, dicite Vos, Christi) discipuli sumus, cujus tu
 » fortitudinem perspectam & exploratam habes, Pater
 » prior decertavit, decertabunt postea filii. Abscessit
 » Sacerdos, sequentur victimæ. Multarum tu quidem
 » rerum terribilium metum nobis injicere tentas, ve-
 » rum ad plura parati sumus. Quid autem nobis vir-
 » superbe, atque insolens, minis istis tuis facies? quos
 » cruciatus inferes? nihil his hominibus fortius, qui ad
 » quidvis perferendum prompto & alacri sunt animo.
 » Quid cunctamini carnifices? quid moras necritis ubi
 » gladii? ubi vincula? festinationem requiro. Ignis ac-
 » cendatur, acriores bestix, magisque actuosæ produ-
 » cantur, exquisitiora tormenta proferantur. Sint
 » omnia regia & magnifica. Agnoverunt hanc mate-
 » riam, ejusque qualitates in Columna Fortitudinis ho-
 » mines à fide nostra alieni. Clarè Tullius libro tertio de
 » Officiis, *Harum, inquit, virtutum (Magnitudinis animi
 » & Fortitudinis) proprium est, nihil extimescere omnia humana
 » despiciere: nihil quod homini accidere possit, intolerandum putare.*
 » Quod sonora sit, æris instar, non tacuit Seneca, epistola
 » LXI. sic scribens: *Nonne Fortitudo optabilis est? atque pericula
 » contemnit, & provocat? altissima nimirum voce. Pulcherri-
 » ma pars ejus, maximè que mirabilis illa est, non cedere ignibus, ob-
 » viam ire vulneribus, interdum tela ne vitare quidem, sed pectore
 » excipere.* Quos non sonos, fortitudinis æræ indices, de-
 » derunt è nostris, Laurentius in craticula, Agnes in lupa-
 » nari, Sebastianus ad stipitem, Achatius cum decem mil-
 » libus in Cruce?

Est præterea Æs ejus naturæ, ut rubigine non ob-
 » ducatur, certè, non consumatur. Ob quam causam Pa-
 » pa Grogorius lib. 27. Moral. cap. 25. Virtutibus Angeli-
 » cis æris proprietatem tribuit, quod nulla jam rubigine
 » surripientis culpæ mordeantur. Gaudent hac dote Co-
 » lumnæ

lumnæ Fortitudinis & Constantiæ, quibus nihil vitiosi, quantum sinit humana imbecillitas adhæret, quos rubigo affectionum inordinatarum non exedit, quos nunquam ullius criminis gravioris ærugo consumit. Fortitudo enim & Constantia omnes animi perturbationes, ac cupidates vi quadam indita retundit. Siquidem, ut docet S. Ambrosius lib. i. de officiis cap. 36. *Iure ea Fortitudo vocatur, quando unusquisque se ipsum vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur, atque inflectitur: non adversis perturbatur, non extollitur secundis.* Fortitudine invictus non censetur, qui non potest suis imperare cupiditatibus, qui non refrenat libidines, spernit voluptates, iracundiam continet, coërcet avaritiam, ceteris animi labes repellit, velut rubiginem. Peculiaritamen quadam ratione Rubigo virtutum appellatur *Vana gloria*: & sanè, quod vestibus est blatta, teredo libris, rubigo ferro, id virtuti est, *Vana gloria*, qua multæ corroduntur, & consumuntur aliquæ. Sed huic malo constantius, quam æs, resistit Fortitudo: quod præclare probat D. Prosper libello de vita contemplativa cap. xx. ubi cum dixisset, veram animi fortitudinem non jactare se de sustinentia, non blandiri sibi de favore vulgi, quo prædicatur, non plus gaudere ex eo quod laudetur, quam ex eo quod habet unde laudetur; subjungit, veram fortitudinem talibus blanditiis repugnare, nec adquietcere mollibus cum adjuvante Domino dura atque aspera superet.

ADHÆC, invicta quædam res putatur Æris materia. Hinc, *arcus æreus* Psalmo xvii. *porta æreæ*, Psalmo cvii. *ærea vincula*, Danielis iv. Talis est Columna Fortitudinis, quæ, ut scribit D. Ambrosius. *invicta est ad labores, fortis ad pericula, rigidior adversus voluptates, dura adversus illecebras, quibus aurem deferre nescit.* Et quoniam Æs res est invicta, æternitatem spectare censetur. Ita apud Virgilium, *maxima*

ære trabes legimus, ad perennitatem concatenationis significandam. Apud Horatium, *Monumentum ære perennius*, ad memoriæ æternitatem. Huc spectat *Serpens æneus*, de quo Numeror. XXI. & Ioann. III qui diuturnitatem nunquam finiendam salutis per Christum Servatorem indicabat. S. Augustinus in explanatione Epist. ad Galatas. *Nec propter aliud ille Serpens Æneus factus erat, nisi ut permansura Passionis Dominica fidem significaret. Etiam vulgo dicuntur Ænea, quorum numerus manet.* Subjungit paullo post: *Nunc autem tanquam Ænea permanet Crucis fides.* Olim quoque *Ærei clavi* cadaveribus infigebantur, quod ne putrescant, vel ut diutissimè serventur, efficiat: ea erat persuasio. Quam confirmet Vegetius, probans æreos clavos compingendis navibus idoneos esse, ac ferreis firmiores, quod hos tempore & humore celeriter rubigo consumat, illi etiam in fluctibus incolumes maneat. Fortitudo & ipsa per se constans est virtus ac perpetua, & quibus jungitur, aut tanquam clauus infigitur, perpetuitatem communicat.

ADDATUR ad encomium Æris; quod in eo auri color rutiler, argenteus sit sonus, ferri firmitas, chalybis acumen, metallorum penè omnium decus dotesque. Idem cernes in Fortitudinis Columnâ, à quâ nunquam absunt aliarum virtutum prærogativæ. Nam, ut disserit S. Ambrosius in I. Officiorum cap. 35. Nunquam Fortitudo est incomitata, nempe, fide, iustitia, ceterisque: alioqui fortitudo sine iustitia, iniquitatis materia est. Et præclare Lactantius, lib. I Inst. cap. 9 *Ille solus vir fortis debet judicari, qui temperans est, moderatus & iustus.* Est in Fortitudinis Ære aureus Iustitiæ splendor. Interrogatus à suis Rex Agefilaus, utra virtus esset præstantior, Fortitudo, an Iustitia? graviter respondit: *Fortitudinis nullum esse usum, nisi adsit Iustitia*, ut habet Plutarchus in Apoph. Laconicis.

A R-

ARTICULUS V.

COLUMNÆ MARMOREÆ

Fortitudo & Constantia.

ALIAM earundem Columnarum materiam invenio in Architecturæ sacræ volumine: nam easdem spiritualis Ædificii Columnas significatur reor symbolice Tibiis Sponsi, quas Dilecta Columnas vocat marmoreas, *Canticorum* v. 15. *Crura*, inquit, *illius, Columna marmorea super bases aureas.* Mystice, Crura Sponsi, sunt, ut Cantici Salomonici Interpretes, Theodoretus, Hailgrinus, & illos sequuti recentiores exponunt, *Fortitudo* ejus, & *Perseverantia*, seu ad finem usque *Constantia*: quæ madmodum Tibiæ totam corporis molem, & Columnæ ædificii machinam, sic dictæ Virtutes spiritualis Ædificii corpus sustinent. Certè, Fortitudinem invictam nunquam non exhibuit Sponsus Christus in seipso Diabolum ac Mundum vincendo; & nobis quotidie exhibet, ingeminando ad quemlibet inimici insultum, *Confidite, quia ego vici mundum.* Joann. xvi. 33. Constantem perseverantia ostendit continuis vitæ totius laboribus, molestiis, injuriis, contumeliis, animo æquissimo, usque ad Crucem perferendis, & in ea mortem oppetendo, & descensum in ea constantissimè, quamvis irritaretur, provocaretur, exstimularetur, negando. Fuit hæc constantis *Fortitudo*, ut marmor, dura, rigida, inflexibilis: qualis requiritur, vel optatur in Alumno Sapientiæ.

Cum autem varia sint marmorum genera, quæ ac-

curate

accuratè recenset Plinius (a) in naturali historia. Et quoddam quidem album, quod Parium dicitur, & splendet egregiè: hinc illud Lyrici (b)

Splendenti Pario marmore purius.

aliud viride, quod Laconicum appellant; aliud maculosum in Serpentis modum, aliud rubrum, candidis punctis interstinctum, existimatur Sponsa conferre Crua su: Dilecti, vel cum alabastrite, vel cum illo, quod in Paro insula provenit; unde Aquila & Symmachus vertunt Paria,

Caduntur Paria qualia saxa jugis.

Marmor verò qualecumque, quia lapis est durissimus ac solidissimus, qui in precio ubique habetur, per illud eadem indicantur, quæ per æs, si duo adjungas, quæ mirificè Fortitudini, & in ea Perseverantiæ conveniunt. Unum est candor, qui Fortitudinis sinceritatem, & omni nudam hypocrisi, & simulatione, doloque malo repræsentat. Non est Fortitudinis fingere, simulare, hypocritam agere; lucem veritatis fugere. ore jurare, mentem injuram gerere: est hoc timidorum, quibus tantum non est animi, ut sese adversitatibus opponant. Quare Sapienter M. Tullius primo de Officiis removet à fortitudine vafriem & calliditatem minus ingenuam, illiq; designat Candorem Parii marmoris splendentem. *Probè, inquit, definitur à Stoicis fortitudo, cum eam virtutem esse dicunt pugnantem pro aequitate.* Quocirca nemo, qui fortitudinis gloriam consequutus est, insidiis & malitia laudem est adeptus: nihil enim honestum esse potest, quod iustitia vacat. Præclarum igitur Platonis illud: *Scientia, quæ est remota à justitia, calliditas potius, quàm Sapientia est appellanda.* Alterum, quod à Marmore, immò & ab ære indicatur, est pretium: in pretio est utrumque, & non

(a) Plin. lib. 36, cap. 3. (b) Horat. 1. Carm.

& nō mediocri comparatur pretio. Nullus inter omnes
 Ædificii spiritualis lapides, videtur esse majoris pretii,
 quàm *Fortitudo* & *Perseverantia*, pro quibus solis merces
 persolvitur. Et quare in pretio est Nobilitas? quia à For-
 titudine ducit initium. Qui nam maximis stipendiis &
 honoribus conducuntur ad militandum pro Republica?
 Viri fortes, & constantes. Quibus præmium promit-
 titur pretii inæstimabilis? perseverantibus. *Pretiosum*
conspectu Domini mors Sanctorum, Psal. cxv. 15. id est, perse-
 verantia. Denique, quæ fortitudine peculiari quadam
 ratione, pretium conjungit Sapiens Prover. xxxi. 10. Ma-
 lierem, nempe, animam fortem quis inveniet? procul & den-
 timis finibus pretium ejus.

ARTICVLVS VI.

COLUMNARUM MARMOREARUM

*Situs, Aequalitas, Altitudo, Crassities, Circumferentia, Canitudo,
 Capitella, Ornamenta, ad Tropologiam accommodata.*

AD Situm quod spectat, statuit princeps Architectura
 Salomon duas illas firmissimas Columnas in Porti-
 cu Templi, (a) ut dicitur libro III. Reg. cap. vii. Quæ Porti-
 cus erat Templi vestibulum; ita una Columna
 uni portæ Porticus, altera alteri adstaret: nimirum, à
 utroque latere Portæ Aulæ Sanctæ, ad dextram unam
 ad sinistram alteram. Qui Situs significat, Columnas
 Fortitudinis ac Constantiæ, seu Perseverantiæ adesse
 debere, tum in prosperis; quæ per dextram denotantur

(a) Ribera lib. 2. de Temp. c. 12. Vilalpan. lib. 5. c. 5. Salomon.
 Torniell. Adrichom. Pineda lib. 5. Salomon. c. 5. Viegas Apoc.
 3. Sect. 6.

tum in adversis, quæ per sinistrum. Semper & ubique in DEO & virtutum studio firmiter est consistendum, nunquam à bono & honesto, nunquam à pietate recedendum. Ita stationem suam servabat Paulus Apostolus, cujus hoc decretum: secundo ad Corinth. 6. *Per arma justitiæ à dexteris, per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam, & bonam famam.* Quicumque Domum Sapientiæ incolere statuit, sciat tam se fortem constantemque esse oportere, ut nec adversis deiciatur, nec prosperis extollatur, sed in utraque firmiter persistat immobilis. Erant autem binæ illæ Columnæ *ÆQUALES*, & ejusdem operis, ac omninò similes, quoniam *Æqualis* esse debet in utroque statu, miseriæ & felicitatis *Fortitudo* ac *Constantia*. Nec vacat arcano intellectu, quod fuerint ante fores Templi in vestibulo: nimirum, ad ingressum, immò, ante ingressum in Domum Sapientiæ firmandus est animus ad fortunam utramque.

ALTITUDINEM habebat quælibet Columna decem & octo cubitos. Omitto altercationem Interpretum de sensu litterali secundum Architectonicam vulgarem: secundum Mysticam, quam hic tractamus, rectè dixeris, ea mensura indicari, dum in hac vita versatur Sapientiæ discipulus, non in fide tantùm, aut in operibus bonis solum fortiter perseverandum esse, sed simul in fide, & in operibus: quia fides sine operibus mortua est in semetipsa. Hoc autem arcanum in iis numeris latere *Beata & Angelomus* sic declarant. Tria fidem innuunt, propter sanctissimam Trinitatem, præcipuum fidei Christianæ mysterium: sex operationem omnem bonam denotant, quod sex fuerint dies, in quibus mundus sit conditus. Tria autem per sex multiplicantur, quando justus, qui ex fide vivit, cognitionem piæ credulitatis, executione

Tertia Pars.

Ff

tionem

(*) Abulens, Lyran. Caieta. Vatabl.

tione bonæ actionis accumulatur. Jam verò, ter seni, decem & octo faciunt.

PORRO, Columna utraque, ut Ieremias prodit, capite LII. intrinsecus cavaerat. Ergo in tam vastis, firmisque machinis erat etiam sua vacuitas & inanitas. Quid hic mysterii ad Fortitudinis & Constantiæ Columnas? est, virtutes hominis ad Sapientiæ culmen, ac perfectionis apicem aspirantis? Nimirum, quantumvis virtutibus, tanquam splendidum æs fulgeat, quantumvis in observatione non mandatorum tantum verum etiam consiliorum desudet, quantumvis sit animo in cœlum erecto, non erit tamen ejus *Fortitudo & Constantia* omnino integra ac solida, quamdiu mortalis inter mortales aget: nam & remittet interdum de intensione illa in vehementi, & non laborabit semper æquè fortiter, & dabit aliquando aliquid carni & sanguini, & committet interdum peccata aliqua, levia quidem illa, & venialia peccata tamen, & quidem quotidiana: nam justus semper in die cadit. An non hæc magna est in Columnis æreis vacuitas?

ADDIT Propheta Ieremias, Columnas istas intrinsecus quidem cavas fuisse, ita tamen, ut *CRASSITUDO* five, ut vertit Interpres Vulgatus, *Grossitudo* æris extrinsecus fuerit quattuor digitorum in circuitu. Quas mensuras iuxta proportionem librans Vilalpandus, iudicavit singulas Columnas ponderasse quinque talentorum millia, utramque verò decem talentorum millia. Ad Eupolemus apud Eusebium, Salomonem totas Columnas vestisse auro ad crassitudinem digiti unius. Ex quo colligit idem Vilalpandus, in Columnis istis duabus auro vestiendis expensos fuisse 95. milliones. O Columnas ponderosas, & pretiosas! Sed nos Grossitudinem quattuor digitorum æris consideramus, & iis indicari debemus,

nis, sensu spirituali & mystico, ad morum informatio-
nem accommodato, quod, qui fortiter, ac constanter
perseveraturus sit in Domo Sapientiae, sive in custodia
praeceptorum divinatorum, multa ex Evangelicis Cōsiliis
adhibere debeat, quæ si contemnat, praecepta non raro
violabit. Id, ut intelligatur, moneo, mensuram quattuor
digitorum in arcano sermone indicare opera perfectio-
nis, seu Cōsiliorum Evangelicorum: nam digiti symbo-
licè significat, quæ excellentiora sunt in iis quæ efficiun-
tur. Cum enim manibus quælibet fiant, tunc solent di-
giti nominari, quando in opere aliquo potentia quæ-
piam singularis, præstantia, aut nobilitas commendatur.
Sic Magi Pharaonis potentiam Dei admirati in iis, quæ
patrabat Moses, exclamaverunt: *Digitus Dei est hic*, Exodi
VIII. & Dominus Lucæ XI. *Porro, si in digito DEI eijcio Dæ-
monia, profecto pervenit in Vos regnum Dei*. Sic lætus cantabat
Psaltes, Psal. VIII. cum admiraretur cælorum archite-
cturam: *Quoniam videbo cælos tuos opera digitorum tuorum*.
Jam verò, perfectio operum Christianorum, quattuor
Evangeliorum libris continentur, in quibus, præter
Mandata DEI, Cōsilia etiam Servatoris docentur, quæ
nobilitate excellunt, & in iis divina potentia magis elu-
cet.

CIRCUMFERENTIAM, quam aliqui crassitudinem
vocat, Josephus historicus lib. VIII. antiq. cap. 2. scribit
fuisse singularum illarum Columnarum, duodecim cu-
bitorum; ita intelligens, quod habetur lib. Regum ter-
tio cap. VII. *Et linea duodecim cubitorum ambiabat Columnam
utramque*. Hebraicè. *Et filum duodecim cubitorum circuibat
Columnam secundam*. Si secundam, inquit Cornelius, er-
go & primam: erant enim duæ illæ Columnæ omninò
æquales & pæres. Per *Lineam*, vel, ut est in Hebræo, *Filum*
intelligenda est mensura, filo enim mensuratur rerum

crassities; ut sit sensus, Columnæ istæ in ambitu & crassitie habebant mensuram duodecim cubitorum, lineâ designante peripheriam sive circumferentiam. Hoc autem non de duabus Columnis simul, ut existimant Vilalpandus, Salianus, & alii nonnulli, sed de singulis accipiendum esse, certum videtur ex Ieremiâ capite 21. ubi Columnas istas à Chaldæis Ierusalem vastantibus abductas describens, ait, *Decem & octo cubiti altitudinis erant in Columna una: & funiculus duodecim cubitorum circumbat eam*, scilicet Columnam unam. Ita Abulensis, Caietanus, Pagninus, Vatablus, Sanchez. Quid hoc designat mysticè ad nostram instructionem? Linea duodecim cubitorum in Fortitudinis & Constantiæ Columna, est Norma Apostolicæ institutionis. Quare tunc Columnam Fortitudinis, Constantiæ seu Perseverantiæ censeatur cingere, quando constans, ac perseverans Fortitudo est ad regulam institutionis Apostolicæ. Quicumque igitur fortem se constantemque exhibere contendit in iis, quæ non sunt consentanea doctrinæ ab Apostolis traditæ, in eo potius pervicacia, contumaciaque, quam *Fortitudo*, aut *Perseverantia* locum habere dicitur.

DENIQUE, Columnis istis imposita erant CAPITELLA, quæ variis ornabantur florum fructuumque, signatè, malogranatorum sculpturis. Et quidem Vitruvius, et quo tanquam magistro, Architecti posteriores, Columnis triplex imponunt *Capitellum*: & primum vocant *Epistylum*, quod proximè Stylo, sive Scabo Columnæ imponitur: secundum, *Zophorum*, quod inter epistylum & Coronicem interponitur, ac pulvinatis figuris, ornamentisque diversis instructum plerumque visitur: tertium, *Coronicem* appellant ipsam Capitelli Coronidem. Omnia ista Capitella fuisse in duabus iis Templi Columnis docet accuratè Vilalpandus, & alii Architectura

sacræ

facræ periti, ac librorum, tertii Regum, & secundi Paralipom. interpretes, quibus accedit Josephus historicus.

Nos ex his moralitatis aliquid exculpamus. Columna utraque, Fortitudo, & Constantia suum debet habere Capitellum, quod imponendum est ab Architecto spirituali, qui illud facit, si constanter perseveret usque ad finem. *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. (b) Qui legitime certaverit, coronabitur. (c) Qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit.* Corona Capitellum est, idque triplex, mysterium sanctissimæ Trinitatis, & fidem trium Personarum Divinarum innuens. Capitelli triplicis altitudo erat quinque cubitorum: quoniam Corona pro quinque sensuum voluptatibus fortiter constanterque superatis redditur: & tunc optimè finis operi imponitur, quando de quinque sensuum illecebris triumphus deportatur. Species catenarum, & similitudo retis in Capitellis, innuit varietatem virtutum operumque spiritualium in quibus fortiter constanterque persistendum est. Malo granata ducenta in circuitu Capitelli, fortitudini, constantiæque; magnam & multiplicem conjungendam caritatem, concordiam, zelû insinuant. Tandem, liliata erant Capitella, inquit Josephus, id est, desinebant in Lilium, florem fragantissimum. Quid autem per Lilium, nisi æternitatis fælicitas, & immortalitatis floribus redolens amœnitas designatur? in quam perducta ad vitæ finem Fortitudo bonorum desinit. ita fere V. Beda & Angelomus. Ne autem desideres in patria felicitatis, ubi DEI visio est beatitudo essentialis, accessoriam, quam Theologi accidentalem vocant, memineras, quod in descriptione harum Columnarum adiungit textus sacer, & clarius dicit Josephus. Capitella

ff 3 fuisse

(a) v. Beda lib. 3. Reg. (b) Matt. x. 22. (c) 2. Timoth. 2.

fuisse cincta fasciis æneis in modum retis sive catenarum, quæ per intervalla aperturas, quasi annulos & cancellos, per quos capitellorû liliatorum elegãtia appareret. Hæ fasciæ septies circuibant Capitella singula, ita, ut quasi septem fasciarû versus, sive ordines, & gyros efficeret. Quibus optimè designatur Beatitudo accidentalis, quæ ex multis rebus, septenario numero indicari solitis, oritur. Siquidem multæ sunt causæ gaudendi istis, qui in hac vitâ fortes in agendo; & constantes in patientiâ, perseverantiæ præmium, in altera, intrando in gaudium Domini sui, percipiunt.

ARTICULUS VII.

COLUMNÆ ROTUNDÆ

Fortitudo & Perseverantia.

DE FIGURA duarum illarum Columnarum posse fortasse lis moveri; videntur enim nonnulli eas quadratas facere, uti sunt pilæ struẽtiles illæ, quæ dimidiatas Columnas in hoc templo ad pactas habet. Immo, quidam existimant, non tam fuisse Columnas ad symmetriam & proportionem architectonicam Columnarum fabricatas, quàm moles, & turres, vel arces quædam ingentes æneas ad templi magnificentiam, & munitimem erectas, qui rotunditatem illis demunt, & faciunt angulares. (a) Idem posset quis afferere de Fortitudine, & in ea quattuor latera, & totidem angulos concipere. Quod fecisse videtur Clemens Alexandrinus lib. vii Stromatum, Fortitudini virtutes quattuor, veluti partes

(a) Cornelius à Lap. 3. Reg. vii. 16.

adcribens: nimirum *Tolerantiam*, *Magnitudinem animi*, *Liberalitatem*, & *Magnificentiam*. Paulò aliter S. Augustinus lib. LXXXIII quæstionum, in trigesima secundâ. Fortitudinis partes sunt, *Magnificentia*, *Fidentia*, *Patientia*, *Perseverantia*. *Magnificentia* est rerum magnarum, & excelsarum cum animi ampla quadam & splendida propositione cogitatio, atque administratio. *Fidentia* est, per quam magnis & honestis in rebus multum ipse animus in se fiducia cū certâ spe collocat. *Patientia* est utilitatis aut honestatis causa, rerum arduarum ac difficilium voluntaria, ac diuturna perpesio. *Perseverantia* est in ratione benè considerata stabilis ac perpetua permansio. Inter recentiores, Jovinianus Pontanus lib. I. de fortitudine bellica & heroica, In virtutibus quæ Fortitudini famulantur, inquit, est *Tolerantia*, quæ est equal laborum ac molestiarum perpesio. Item, *Duritia*, imbecillitatis, & mollitiei expultrix. Item *Patientia*, stabilis & firma perpesio eorum omnium, quæ dura, aspera, difficilia, gravia, arumosa contingere unquam possunt. Firmitas quoque, quæ periculosis atque adversis nullò modo succumbendum esse docet, & possessori suo persuadet. An non hæc tibi videntur Columnæ unius quadratæ latera? Non nemo fortasse ingeniosius probaret, binas illas Columnas sex laterum esse, & sex angulos. Nam, quod est Canticorum v. *Crura ejus Columna marmorea*, Hebraicè legitur Columnæ *Ses*, cū gemmo *v.* quod Delrius ibi suspicatur significare album vel candidum, Interpretem autem Latinum, rei candidæ applicasse, de qua agebatur vertendo, *marmor* aut *marmorea*; cum idem illud Genesis xli. & Proverbior. 32. vertat *byssum*. At Georgius Venerus Tomo v. problemat. sequutus Zoar, docet, significare *Ses*, marmor & senarium, & designari posse extremitates quasdam, vel latera.

VERUM communis est sacrorum Interpretum persuasio, quam Pictura templi bibliaca confirmat, utramque

que Columnam in Porticu fuisse rotundam, quam figuram duabus in Domo Sapientiae iis respondentibus, Fortitudini & Perseverantiae adsigno. Rotunda figura est reliquarum complementum & decus, capacissima & ornatissima, & potest esse peripheriae maximae, ut rursus comparetur vel una. Quales videntur Romae duae, Trajani & Antonini, tantae vastitatis, ut unam plures viri expansis brachiis in circuitu complecti nequeant. Amplior est rotunditas accapacitas Fortitudinis, & Perseverantiae, quae ambit omnia operum bonorum genera, omnia tempora, circumstantias, & conditiones omnes, nihilque à suo complexu excludit. Non est satis ad Studiosi Sapientiae, & perfectionis spiritualis titulum obtinendum a ut conservandum, esse forte in tolerandis injuriis verbalibus: irritari verberare & vindictam expetere: constantem se gerere in ærumnis externis, in internis vero occumbere: perseverare in jejuniis, non continuare orationem debitam: initio fervere, paullo post tepere, tandem frigere. Porro, quattuor virtutes illae superius nominatae non tam sunt latera vel anguli Columnarum principalium, quam Columellae quaedam circumstantes: nunquam enim Fortitudo, Constantia, & Perseverantia reperiuntur solitariae. Quod de una scripsit Seneca, epist. 67. omnibus convenit: *Cum aliquis tormenta fortiter patitur, omnibus virtutibus utitur fortasse, quamvis una promptu sit, & appareat Patientia. Ceterum, illic est Fortitudo, cujus Patientia & Perseverantia, & maxime Tolerantia rami sunt: illic est Prudentia, sine qua nullum inicitur consilium, quae suadet, quod effugere non possis, quam fortissimè ferre: illic est Constantia, quae deijci loco non potest, & propositum nulla vi extorquente dimittit: illic est individuus comitatus virtutum.*

Quoniam autem ad numerum Senarium attinet, is recte

Colum:

Columnis istis Domus Sapientiæ, non demendo iis quicquam de rotunditate adscribi potest. Si quidem denotet sex positionum differentias in loco, ad quas se Fortitudo & ejus comites extendunt: videlicet, *Summum & Imum, Ante & Retrò, Dextrum & Sinistrum*. De quibus Paulus Apost. ad Ephesios tercio: *Vt possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, in dextrum videlicet, & sinistrum; Longitudo, in ante & retrò; Sublimitas & profundum*. Secundum quas dimensiones, dicit Christum habitare in cordibus nostris, cujus Virtus, nimirum, *Fortitudo, Constantia & Perseverantia*, in omnes partes extenditur.

ARTICVLVS VIII.

COLUMNÆ STRIATÆ

Fortitudo & Perseverantia.

CVM Columnarum aliæ sint in superficie leves ac planæ, aliæ striatæ, id est, striis, seu canaliculis quibusdam, & quasi sulcis, secundum scapi longitudinem, excavatæ, atq; distinctæ, ut in hac basilica videtis plurimas; ex harum genere erant Columnæ binæ Fortitudinis & Perseverantiæ symbola. Quid autem sulcus, stria, vel, ut in te rusticâ Latini dicunt, Lira, in Schola arcanæ Sapientiæ indicant? Mortificationem inquit vitæ spiritualis Magistri, qua pravæ appetitiones coërcentur, & corpus per macerationem carnis extenuatur, ut promptius spiritui obediat. Cui est in optatis resistere fortiter insultribus inimicorum spiritualium salutis suæ insidiantium,

sium, & constanter permanere usque ad finem vitæ in
 observatione divinatorum mandatorum, sine qua perfe-
 verantia nemo salvabitur, illi frequenter negandum est
 quidpiam, quod caro & sanguis postulat, quod sensualitas
 appetit, in quod mollis ac depravata natura inclinat.
 Qui in cibo & potu non vult excedere, quod præscribit
 lex Temperantiæ, sæpenumero non solum à vetitis &
 supervacaneis, sed à licitis etiam ac commodis, & pala-
 tum irritantibus, mortificando sensum, abstinere de-
 bet. Qui castitatem illibatam, ut decet adolescentem
 studiosum, conservare desiderat; non tantum oculos à
 vanitate avertat, dum malarum cogitationum est disci-
 men proximum, verum etiam pangat fœdus cum oculis
 suis, dum ne quidem videtur remotum: quod mortifi-
 catio suadet. Eadem impellente, manus contineat ab
 omni mollitie, pedibus, ne quocumque allubescit, ve-
 gentur, compedes sponte iniiciat, denique, bellum sen-
 sualitati indicat. Existimare purum & immaculatum vi-
 vere hominem in hac naturæ ad malum pronitate, &
 corruptela, qui omnia sensualitati indulget, opiparè
 temper comedit, generosa bibit, molliter vestitur; qui
 videt & videtur, in plateis, foro, templis, theatris, divi-
 foriis; visitat & visitatur, annuit, ludit, nugatur, procatu-
 quamvis fortasse sit Clericus, id est opinari, quem pie-
 in flammis illæsum consistere; picem tangere, nec inque-
 nari; plumbum in aquam cadere, & non subsidere: qui
 sine miraculo posse contingere negant Sapientes, &
 quis ambigat? Itaque ut in Virtutum studio perfectior
 amans perseveret, opus est mortificatione; quam For-
 tudinis & Perseverantiæ *Columna striata* designat.

In Striis etiam, seu sulcis illis contemplor decus Perse-
 verantiæ, & rerum adversarum longam Tolerantiam. Et
 enim *Sulcus*, velut ab aratro inductus gravissimæ peccati
 patientiæ.

patienter toleratæ sacra nota. Psalmo cxxviii, ubi nos legimus: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores: quod Christo D. crudeliter virgis cæso accommodatur à commentatoribus sacris, S. Hieronymus habet in versione suâ, Super cervicem meam araverunt arantes: Chaldeus, Super corpus meum araverunt.* Quo loco aratio figuratè dicitur de multitudine, acerbitate & profunditate flagellorum, quibus in humero utroque, in dorso, in tergo, immò in toto corpore ducti, ac incisi quodammodo per longitudinem fuerint sulci. & de patientiâ perferentis, quæ cum marmoris, aut telluris liras excipientis sufferentia conferri poterat. Genebrardus nobilis Interpretæ Psalmorum, arationem illam refert, post Theodoretam, ad ungulas & fidiculas Martyrum, quibus illorum corpora à carnifice sulcabantur, sed convenientius exponitur de **Vulneribus Christi D.** quæ velut striæ, à flagellis erant producta.

ITA QUE *Striata, Sulcataque* est Columna Fortitudinis & Perseverantiæ, id est Patientiæ notis in longum protractis, & longanimitatis relictis signis, tanquam emblematis exornata. Non me falli testabitur magnus inter Architectos Christianos Ambrosius Antistes, (a) qui censet, Fortitudinem in patienter tolerando, quam in strenuè aggrediendo vel superando potius consistere. Quod docuerat antea Aristoteles, (b) in Ethicis. Utriusque sententiam laudat S. Thomas, (c) & tribus luculentissimis roborat rationibus. Primò enim toleramus valentiores: invadimus autem illos, quos putamus imbecilliores. Deinde verò, tolerando mala præsentia experimur; aggrediendo, futura operimur. Denique, punctulo temporis aggredi possumus, sustinemus autem ali-

(a) S. Ambros. lib. i. offic. cap. 45. (b) Arist. 3. Ethicor. cap. 9. (c) S. Thom. 2. 2. q. 123.

aliquo temporis intervallo, & sæpe tempore in longum protracto. Accedit, quòd ex Beatitudinibus Christi doctrina celebratis una sit, *Pati persecutionem propter iustitiam*, quæ inter præcipuas habetur, & gloriosissimos facit Martyres. Exemplis idem confirmat D. Ambrosius, Machabæorum, Stephani, Agnetis, Laurentii, Xisti Pontificis. Nec abnuat Seneca, probans cum aliquis tormenta fortiter patitur, omnibus illum uti virtutibus: sententiam superius integram recitavimus.

ARTICULUS IX.

COLUMNÆ FUSILES

Fortitudo & Perseverantia.

VTRAQUE Columna, cujus nos contemplatio & explicatio sat diu detinuit, fuit Fusilis; quo fingendi artificio (nam, ut habet sacer textus, *fluxit*, Salomon (duas Columnas æreas) brevi tempore fieri possunt, quamvis altissimæ. In eo autem latet ingens quoddam secretum modò eruendum. Possunt-ne nostris tantum laboribus binæ istæ Columnæ, Fortitudo & Perseverantia parari atque erigi in anima Sapientiæ Domicilio, & Templo DEI? Non possunt, licet dies noctibus jungerentur, & annorum aliquot centuriis laboraremus strenuè. Quomodo ergo haberi possunt, quod necessarium cum absque iis non subsistat Domus Sapientiæ? Dicant categoricè. Si fundatur à summo Architecto: sunt enim DEI Dona, ac beneficia gratuita, quæ à Theologis vocantur *Virtutes infusæ*: nimirum, funduntur in anima, & æreæ quædam Columnæ ad ædificii spiritualis superie-

rem

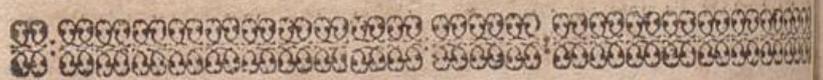
rem partem sustinendam. Docuit id de Fortitudine egregiè B. Prosper, (a) qui nominatis quattuor virtutibus principalibus, Prudentia, Iustitia, Fortitudine & Temperantia, attexit dogma Theologicum: *Verumtamen hoc imprimis nosse & tenere debemus, quod ista quattuor virtutes, vel omnes, quæ ex illis existunt Dona sint DEI, & , quod nullus eas habet, habuit, vel habebit, nisi DEUS, qui est omnium virtutum origo, contulerit. Quoniam quicumque quocumque tempore, in quacumque gente, in DEUM credentes ex fide vixerunt, illius dono, temperantes, ac prudentes, iusti ac fortes fieri utique potuerunt.*

PORRO, Columnam illam, quæ dicitur Perseverantia, siue accipiatur, pro continua quadam in bono consistentia, quæ in eo est sita, ut post acceptam semel gratiam sanctificantem, nunquam amplius pecces mortaliter, sed sine interruptione persistas in statu gratiæ, cum decreto animi firmissimo persistendi in bono; siue pro finali perseverantia, quæ in eo consistit, ut vitam finias in gratia Dei, quicquid sit factum toto tempore antecedenti, constat tale esse beneficium, ut nullis nostris meritis illud infallibiter à DEO possimus obtinere, ex iustitia (de condigno ajunt Theologi) Quamvis enim homo iustus ac Deo carus queat mereri præsidia, quibus possit perseverare, si velit, quæ est D. Thomæ sententia à multis probata; (b) non tamen potest ea mereri auxilia cōgrua, quibus infallibiliter perseveret: quod plurimum differt à membro anteriori. Aliud enim est, posse perseverare si velis, aliud, actu perseverare: sicut aliud, posse Columnam erigere; aliud, illam ipsam erigere. Actu autem perseverare, à quo pendet salus, speciale Dei Donum est, quod non cadit sub meritum, sed assidue per preces cum metu & timore à Deo postulandum

(a) S. Prosp. de vita contemplativa cap. 18. (b) Bellarmin. de lib. 2. de grat. cap. 12. Suarez lib. 3. de Auxil. c. 11. Becan. Tract. de merito Catholicor. cap. 5.

dum est, ut monent, cum S. Thoma, Theologi, (a) Quo
 spectat illud ex Oratione dominica: *Ne nos inducas in
 rationem: id est, fundas in nobis Columnam Fortitudinis
 & Perseverantiae.* Quod quotidie jubemur orare.
 Et si id firma fide ac spe faciamus, impetrabimus.
 Verè enim scripsit Augustin. lib. de bono perseverantiae
 cap. xvii, *Restat in his bonis usque ad finem perseverantia, qua
 frustra à DEO quotidie poscitur, si non eam Dominus per gra-
 tiam suam in illo, cujus orationem exaudit, operatur.* Nimi-
 rum, *FUSILIS est COLUMNA, quæ non nisi supremi Ar-
 chitecti opera potest fieri & stabiliri.*

(a) S. Thom. 1. 2. q. 114. art. 9 ad 1.

S E R M O III.

BASES COLUMNARVM

Fortitudo & Constantia.

*Crura illius Columna marmorea, quæ fundat eam
 super Bases aureas. Cantic. v. 15.*

EXORDIVM.

COLUMNAS has in Domo Sapientie, seu Edificio spiritua-
 lium Virtutum, quæ Columnæ habent se, ut Crura Corporis
 stant, ex Virtutibus, velut membris compositi, diximus, proba-
 musque esse Fortitudinem & Constantiam, seu Perseverantiam.
 Columnas marmoreas & areas: Columnas Iachin, & Booc
 rectitudinis & roboris: Columnas rotundas, cava, striatas, sicut
 Columæ